

Ett typsnitt hyllar 1990-talets housemusikstil. Ett annat lånar sin form från lågbudgetfilmer om tonårgång på flykt, och ett tredje från 1970-talsflyers från *The Women's Car Repair Collective*. Sara Duell tar alfabetkonstnären Nat Pypers arbeten som exempel på queer typografi.

Typografisk hyllningskonst

Text: Sara Duell

Vad är queer typografi, och hur ser den ut? Det är en fråga som bland andra Paul Soulellis, professor i grafisk design vid Rhode Island School of Design, har intresserat sig för och beskrivit i exempelvis fanzinet *What is queer typography?* (Queer.Archive.Work., 2021) och i en föreläsning vid den internationella typografiorganisationen The Type Directors Clubs konferens Type Drives Communities 2021. Soulellis har föreslagit att svaret måste sökas i omständigheterna "snarare än i de formella kvaliteterna hos ett typsnitt".

Ett sätt att tänka vidare på detta kan vara att se närmare på ett konkret exempel i form av en specifik kreatörs typografiska praktik. Jag har tidigare intervjuat alfabetkonstnären Nat Pyper (i artikeln "How can designers address power inequity? Start small and focus on the local. A look at the community-oriented practices of Bastion Agency, Nontsikelelo Mutiti, Nat Pyper, and Suzy Chan", skriven tillsammans med Grace Han, *Eye on Design*, 2021). I den här essän återvänder jag till vårt samtal och ser närmare på några av Pypers verk.

Hur en queer identitet kan leda till en egen väg har författaren Ocean Vuong beskrivit med en referens till Robert Frosts dikt *The road not taken*, om ett metaforiskt vägskalet där berättaren till slut väljer den mindre upptrampade stigen. Vuong ser att som queer finns inte ens den upptrampade vägen på kartan. Det enda möjliga alternativet är att ta den mindre beresta stigen, och just detta blir en räddning: "Att vara queer har räddat mig. Ofta ses queerhet som en förlust, men när jag ser på mitt liv ser jag att queerhet har krävt att jag har varit uppfinningsrik. Jag har behövt skapa

nya vägar och det har fått mig att fråga "är det här nog för mig?"", säger Vuong i en intervju i *Today* 2021.

Eftersom alla queera personer har funnit sina egna vägar betyder naturligtvis ordet olika saker för olika personer: ett paraplybegrepp som innefattar alla HBTQ+-personer, en politisk livsåskådning och ett ställningstagande, något intimt och personligt, eller ett skällsord som vissa inte vill associera sig med, och så finns det de som tycker att alla är queer på något sätt, även folk som identifierar sig som straighta.

För den New York-baserade typografen, konstnären, formgivaren, skribenten och science fiction-författaren Nat Pyper är queer en konstant skiftande horisont, något som inte är definierbart än, något som alltid ligger i framtiden.

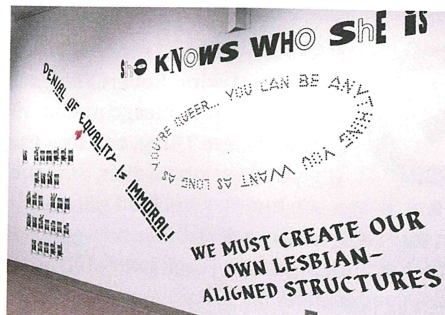
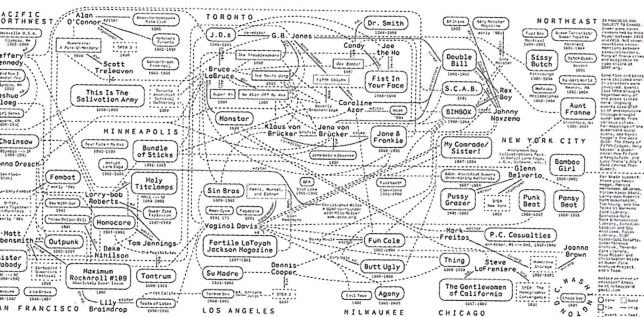
Det kan låta motsägelsefullt att så mycket av Nat Pypers eget arbete handlar om att kartlägga queer historia i och med att begreppet är så betydelseskiftande och ogripbart. Pyper kallar det för en poetisk paradox – att förena historia med stort H, som ses som fast och kronologisk, med queerhet, som ligger odefinierat i framtiden.

Pyper undersöker hur vi kan förlika oss med det förgångna i futurum, dels genom text och typsnitt och dels genom familjetråd av föregångare som alla har försökt göra en annan värld möjlig, presenterade på ett fritt och ickehierarkiskt sätt där alla är på samma nivå i stället för sammanfattade med inramande grupperingar.

En stor del av Nat Pypers arbete handlar just om att tänka om kring hur vi traditionellt har sett på historia. I sitt bidrag till textserien *How will we queer design education without compromise?*, redigerad av Nicole Killian och publicerad av The Walker Art Center 2018, förespråkar

A QUEER YEAR OF SEX LOVE LETTERS

Bild med typsnitt ur Nat Pypers pågående projekt *A queer year of love letters*.

Till vänster: *Dumpster diving into the wreck*, en karta av Nat Pyper, från artikeln "Dumpster diving into the wreck: Mapping a queer past in future tense", *Amalgam Journal Op.II*, redaktör Pouya Ahmadi, 2019.

Bild från en installation av *A queer year of love letters* på Milwaukee Institute of Art & Design, 2021, foto av Nat Pyper.

Pyper något som benämns som "stunt doubling" – ett sätt att utmana och utveckla historien för att undvika att göra design som bara reproducerar den utan urskillning eller tanke: "Design är det retoriska omslag i vilket ideologi uttrycks i materiell form. Varje gång de arbeten som vi skapar publiceras så reproduceras inte bara formgivningen utan också övertygelseerna och omständigheterna för dem som har producerat arbetet. Den här sortens reproduktion återskapar oundvikligen de maktdynamiker som skapade dessa omständigheter från början."

För att kunna sätta stopp för det här ekorrhjulet av omtuggade idéer skriver Pyper att vi måste "först omvärdera historierna, principerna och de sociala dynamikerna som vi reproducerar inom undervisningen. Därför måste vi fråga oss vad och vem som har utelämnats". Ett sätt att göra detta är att med zinekulturens metoder återanvända och reproducera historiskt material men låta det nya verket utmana, gå längre och göra saker som inte kunde göras i historien, lite som en designens version av filmens stuntskådespelare.

Detta att skapa typografiska "stunt doubles" är något som Pyper har som mål med sitt pågående projekt *A queer year of love letters*, en serie typsnitt till minne av queera personer eller grupper som har varit engagerade i radikalt arbete men som inte har fått det erkännande som de förtjänar.

På ytan kan projektet framstå som en enkel hyllning, bestående av digitaliseringar av demonstrationsplakat, zines och flygblad för att hedra dem som har gått före, men för Pyper är det mer än så. Det är ett sätt att skapa vänskap och förbund mellan tid och rum genom att åkalla historien för att skapa nya verk. Genom att använda projektets typsnitt blir själva handlingen att skriva ett sätt att minnas historien och föregångarna.

"I *A queer year of love letters* är formen en vital del av historieberättandet eftersom jag refererar till specifika händelser och personer för vilka språk och text var en central del av deras radikala arbete, men mer specifikt var språkets själva form inflätad i deras aktivism", berättar Pyper i vårt samtal.

Ambitionen med projektet är att dela dessa personers historier och arbeten: "Jag ville inte strula till det genom att redigera för mycket eller försöka få originalet att tjäna något som det inte var gjort för. Jag ville inte ändra andan i arbetet." I början av projektet var Pyper därför väldigt försiktig med att ändra eller lägga på för mycket av sin egen tolkning över den typografiska formen, men märkte under arbetets gång att det inte var rätt väg:

"Jag ser 'stunt doubling' som ett uttryck av originalverket, men också hur vi förstår det verket i dag, och hur jag förstår det genom min egen tolkning och synsätt." Tolkningen blir en del av verket, och därför blir projektet som en konversation mellan queera kreatörer då och nu, snarare än en enkel reproducering.

et första typsnittet i serien *A queer year of love letters* hedrar Robert Ford, som publicerade ett zine i Chicago mellan 1989 och 1993 som hette *Thing*, och som framför allt lyfte fram svarta dj:er, dragqueens, konstnärer, poeter och filmmakare. Ford själv beskrev tidsskriften som en "svart gay och lesbisk undergroundkonstjournal och tidning, typ av grej" och gav publikationen den fantastiska underrubriken: "Hon vet vem hon är." Pyper beskriver typsnittet som "väldigt 1990-tal i en typisk tidig

housemusikstil, jag bara drog ut visuella referenser från zinet och lappade ihop dem till ett typsnitt".

Det följande typsnittet G.B. Jones hedrar den kanadensiska filmmakaren och zinemakeren med samma namn. Det är baserat på formgivningen av titeln från hennes film *The lollipop generation* från 2008, en av hennes många lågbudgetfilmer som handlar om queera tonårsgång på flykt. G.B. Jones startade även queerpunkzinet *J.D.* med konstnären och filmskaparen Bruce LaBruce 1985.

Sedan dessa två typsnitt gjordes har projektet flyttat sig bortom punk- och anarkikretsarna och inkluderat typsnitt som hyllar den kinesisk-amerikanska konstnären Martin Wong, den afroamerikanska lesbiska aktivisten Ernestine Eckstein och 1970-talskollektivet *The Lesbian Alliance of St. Louis* initiativ *The Women's Car Repair Collective*.

Namnet på den typografiska serien kom till i början av projektet när Pyper under tre månader gjorde ett typsnitt i månaden med planen att skapa tolv typsnitt och därmed ett år av kärleksbrev. Men sedan kom livet emellan och projektet fick ta en paus, tills det digitala arkivet och biblioteket Library Stack kontaktade Pyper med erbjudandet att göra typsnitten tillgängliga:

"Då fick projektet fart igen, så nu använder jag det som ett ramverk inom vilket jag till slut ska göra tolv typsnitt, men jag känner ingen brådska. Med tanke på de kriterier jag har för projektet och de grupper jag belyser så vill jag ta min tid och låta projektet gro i sin egen takt."

at Pypers arbete är lika skiftande som begreppet queer, hen motsätter sig även tydliga inramningar och grupperingar för sig själv och beskriver därför sin verksamhet som "alfabetskonst" i stället för konst eller grafisk formgivning.

"Egentligen kallar jag mig själv för alfabetskonstnär för att slippa behöva förklara exakt vad det är jag gör. För mig är det en benämning som på ett vikt sätt kan beskriva mina olika projekt om och omkring språk: jag gör typografi, jag skriver essäer och science fiction, och jag gör kostymer och föreställningar som använder text och språk. Tidigare hade jag för vana att beskriva allt jag gjorde i en lång lista separerat med kommatecken, men jag ville korta ner det. Dessutom tycker jag om hur ordet öppnar upp för alla sorters möjligheter som jag inte känner till än, för vad alfabetskonst skulle kunna vara och se ut som."

Pyper kan kallas designer om det behövs en designer, och konstnär om det är just en konstnär som passar för till exempel en ansökan: "Men jag behöver inte sätta en etikett på det jag gör för att arbetet ska vara betydelsefullt för mig." Det är en syn på identitet som har sina rötter i och inspireras av queerradikala punk- och anarkistzines från 1980- och 1990-talen. På den tiden använde många queers zines för att motsätta sig de definitioner som samhället i stort ville försöka tvinga på det normavvikande. Det var ett sätt att uttrycka sig själv och finna gemenskap med dem som inte såg sig representerade i mainstream eller kapitalistiska gaymedier, eller i medierna i stort.

Vissa grupper av queera zineskapare kände inte heller igen sig bland andra punkgrupper, utan tyckte sig se att även de reproducerade de homofobiska och rasistiska åsikter som de hävdade att de stod emot. Till exempel pågick det under aidsepidemin en konversation bland HBTQ+-personer och -organisationer om hur man skulle förhålla sig till bilden av syndaren som användes i och med

”Nat Pyper undersöker hur vi kan förlika oss med det förgångna i futurum, dels genom text och typsnitt och dels genom familjetråd av queera föregångare som alla har försökt göra en annan värld möjlig.”

stigmatiseringen av homosexuella män, där sjukdomen utmålades som ett straff för homosexuellas synder. Många inom HBTQ+ förespråkade att man som queer skulle assimilera sig till heterokulturen medan några mer radikala tyckte att man skulle vara motsatsen: den straighta personens mardröm.

De anarko- och punkgrupper som Pyper har efterforskat ställde identitet på sin spets och skapade ett slags ”hyperidentifiering” – man var inte bara icke-normativ, utan man var allt som normen var rädd för, och mer. Mer än vad normen kunde bearbeta, för mycket för att kunna göras till en algoritm och säljas tillbaka till en. Pyper menar att de både motsatte sig och överbelastade det system som försökte tvinga dem till att bli urskiljbara, lätt identifierade objekt som kunde göras till en handelsvara.

”Det är speciellt intressant i relation till grafisk formgivning som handlar så mycket om att göra saker tydliga, identifierbara och läsbara genom bland annat visuell hierarki”, säger Pyper. ”Så klart är visuell hierarki väsentlig för att kunna kommunicera med varandra men samtidigt tror jag inte att läsbarhet alltid är ett självklart mål.”

I artikeln i *How will we queer design education without compromise?* skriver Pyper: ”Vi behöver förstå att ordning är en skicklighet, inte en brist. Ordning, förmågan att kunna hålla många olika och ibland motsägelsefulla tankar i huvudet på samma gång, är en diskursställning som manar till handling: att jämföra dessa olikheter så att vi kanske möjliggör skapandet av andra positioner.”

Pyper inställning att man inte måste göra allt så som det har gjorts förut gäller även historia och släktforskning: man kan skapa sina egna kartor över historien att navigera i framtiden efter. I texten ”Dumpster diving into the wreck: Mapping a queer past in future tense” i typsnittsjournalen *Amalgam Journal Op.II*, 2019, undersöker Pyper ett sätt att kartlägga queer historia, bland annat inspirerat av författaren och aktivisten Steve Abbotts text ”Dig our heroes out of the trash” från nummer #7 av zinet *Homocore* (1991, publicerat av Tom Jennings i San Francisco).

I samband med artikeln formgav Pyper en egen karta, som belyser framför allt punk- och anarkiscenen på

1990-talet över hela Nordamerika och som visar ett rörigt släkträd fullt av motsägelser. På många ställen krokar nätverken med delar som inte ens är urskiljbara.

Här ser vi bland annat hur konstnären Vaginal Davis i Los Angeles är sammankopplad med Torontobaserade zinet *J.D.* som redigerades av G.B. Jones och Bruce LaBruce, som i sin tur medverkade i *Queercore: A punk-u-mentary* på västkusten, som regisserades av Scott Treleaven, som också publicerade zinet *This is the salivation army*, som inkluderade Matt Wobensmith som medredigerade *Maximum Rocknroll 109: Absolutely queer issue*, som tar oss tillbaka till Vaginal Davis.

Pyper beskriver den här formande världen som rörig, intrasslad och ”ett vrak”, så det säger sig självt att kartan förblir stökig och ofärdig. Som queer måste man ofta titta bortom sitt släkträd för att hitta personer att relatera till, den valda queera familjen. På liknande sätt förespråkar Pyper ett slags vald queer historia och uppmuntrar alla att dyka in i sin egen historia, rita upp sin egen väg eller karta, och synliggöra vilka i historien som har format en, med eller utan blodsbånd. Pyper citerar Steve Abbott: ”Skapa din egen historiekarta som du själv vill. Det är ditt liv, så var din egen lärare.”

Sara Duell är grafisk formgivare och konstnär, baserad i New York och New Haven där hon studerar vid Yale University School of Art. Hon driver även det lesbiska konst- och poesizinet *WMN*.